

Svar på skriftligt SSS 135/2026 rd

Svar på skriftligt spørsmål om att bevara Riksarkivets verksamhetsställe i Tavastehus och om den regionala tillgängligheten till arkivverksamhet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 135/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Heinonen /saml:

Är regeringen beredd att omvärdera och ändra Riksarkivets beslut.

vilka konsekvenser bedömer regeringen att stängningen av Riksarkivets verksamhetsställe i Tavastehus har för forskningen, undervisningen och den regionala tillgången till det nationella kulturarvet och

hur säkerställer regeringen att Riksarkivets regionala nätverk och tillgången till dess fysiska arkiv bevaras som en del av skyddet av det nationella kulturarvet och förutsättningar för rätten till information i en demokrati?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Riksarkivets arbete som det finländska samhällets minne är oersättligt och kräver långsiktig sakkunskap. Dess roll som garant för förutsättningarna för forskning, undervisning och bildning är central i hela landet.

Riksarkivet strävar i första hand efter att säkerställa tillgången till material och tjänsternas kvalitet, men genomför riktlinjerna i regeringsprogrammet i fråga om nätverket av verksamhetsställen. Samma ämnesområde har behandlats i flera svar på skriftliga spørsmål (SSS 196/2023 rd, SSS 111/2026 rd, SSS 127/2026 rd, SSS 130/2026 rd).

Riksarkivets verksamhet har förändrats och kommer att förändras kraftigt under de kommande åren. Antalet besök i forskarsalen har minskat med över 80 procent på två årtionden, medan användningen av digitalt material har ökat betydligt. För närvarande uträttas 98 procent av ärendena

enbart digitala. År 2025 utträttade 2,1 miljoner användare ärenden via digitala tjänster. År 2025 uppgick antalet kunder av forskarsalen till 12 733 i Riksarkivet.

Undervisnings- och kulturministeriets vision för högskoleutbildningen och forskningen fram till 2040 lyfter fram utvecklingen av den digitala infrastrukturen som en gemensam prioritering för hela högskole- och forskningssektorn. Den betonar databaserad forskning och att digitala tjänster fungerar tillsammans på ett smidigt sätt. Riksarkivet producerar databaserat material och utnyttjar här de metoder för artificiell intelligens som det utvecklats, såsom identifiering av handskriven text och automatisk indexerings av material, vilket gör det enklare att hitta och använda materialet än tidigare. Riksarkivets övergång till databaserade tjänster är i linje med trenden i hela samhället.

Riksarkivet har inga ekonomiska förutsättningar att samtidigt upprätthålla ett omfattande fysiskt nätverk av lokaler och utveckla den digitala verksamhet som betjänar dagens samhälle. Resurserna ska riktas till tjänster och tillgången till material samt till en kompetent personal som även i fortsättningen betjänar kunder runt om i Finland.

Flytten av personalen vid verksamhetsstället i Tavastehus till statens gemensamma arbetsmiljö som är under beredning utreds. Utöver lokalerna planeras också ett gemensamt serviceställe, s.k. Finlandsdisk, för den offentliga förvaltningen i området för Linnan kasarmit.

Den planerade stängningen av verksamhetsstället i Tavastehus försämrar sannolikt inte materialtillgången. Riksarkivet övergick redan den 1 augusti 2025 till att leverera kundbeställningar gällande analogt material vid verksamhetsstället i Tavastehus digitalt. Materialet flyttas till S:t Michel, varifrån det levereras digitalt eller som fjärrlån till universitetsbiblioteken, Riksarkivets kvarvarande verksamhetsställen och eventuellt även till Tavastehus stadsarkiv. Kopplingen till undervisningen och forskningen vid universiteten bevaras på det sätt som beskrivs ovan och kan till och med bli bättre.

Riksarkivet har sedan 2021 tagit emot material från statsförvaltningen endast i digital form, och från och med 2025 har den digitala mottagningen utvidgats till hela den offentliga förvaltningen. Verksamhetsställets geografiska läge är inte längre avgörande för tillgången till material.

Den utredning som undervisningsministeriet beställde redan 2010 identifierade separationen av informationstjänsten och det fysiska arkivutrymmet som en central princip: informationstjänsten är inte bunden till arkivbyggnaden, utan den kan ordnas självständigt enligt servicebehovet. Denna princip är mer relevant än tidigare i den digitala verksamhetsmiljön. Digitala tjänster når också dem för vilka fysiska besök ställer till problem på grund av avstånd, öppettider eller andra hinder.

Digitaliseringen ökar försörjningsberedskap gällande information: material i digital form är inte bundet till ett ställe. Dessutom är det lättare att söra för lokalernas fysiska säkerhet i en mer

centraliserad modell. Riksarkivet säkerställer materialets säkerhet i samarbete med säkerhetsmyndigheterna.

Riksarkivet har inlett en diskussion med Tavastehus stad och Senatfastigheter om hur stadsarkivets verksamhet kan fortsätta i fastigheten när Riksarkivets verksamhet upphör. Senatfastigheter har förhållit sig positivt till en tidsbunden förlängning av stadsarkivets verksamhet. Tavastehus stad har berättat att den löser utrymmesfrågan i sina egna lokaler.

Helsingfors 29.4.2026

Forsknings- och kulturminister Mari-Leena Talvitie